

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

ג.

עין משפט
נר מצוה

ח א מיי פיי מהל' אשוח
הל' נר סמנ עשין מת
טו"ע א"ע ק"ד ס"ד סעי'
ג:

א) יבמות ז: ק"י גיטין לג.
ב) דב"ב תר"ח מ"ח;
ג) ג' לט"ו ב' לקמן ה"ו;
ד) ו"ט מ"ח ב"ב מ"ח:

גליון הש"ס

גמ' ואפקעינהו רבנן. ע"י
תשובת רשב"א ס"י אלף
קס"ז:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) ת"ד"ה וסב"ה דל"ט
וב"י פרו' ל"ב ו"ו.
ע"י מ"ה י"ב ע"א ת"ד"ה
ז"ע ו"ו:

וימנין דלא אנים. והוי גיטא: וסברה. דלמא אנים ואינו גט
ומדלא להינשא: וימנינא. וכשיבא ויאמר נאנסתי נמצא גט בטול
וזניה מן האחרון ממזרים לפיכך אמרו יהא גט: **דמדאורייתא לא**
הוי גיטא. שמננינו טענת אונס מן התורה שנאמר (דברים כב)
ולנערה לא תעשה דבר: **כל המקדש.**

כל המקדש אשה על דעת שהניגו
חכמי ישראל בישראל הוא מקדשה
שהיו קיימין קידושין לפי דברי חכמים
ויהיו בטולים לפי דברי חכמים על
ידי גיטין שהכשירו חכמים: **ואפקעוה**
רבנן לקידושין. כשיבא גט כזה
אמריהם: **טינה.** למימר אפקעתא
כדקדיש בכספא דנימא גט זה עוקר
הקידושין ועושה מעות מתנה מעיקרן:
קדיש צביאה מאי. אפקעתא מעיקרא
איכא. צביאה על ידי גט כשר אע"פ
שהקידושין קיימים עד עכשיו גזירת
הכתוב היא שהגט כורתו ומתיר
אסורו מכאן ולהבא אבל זה שאינו
גט מן התורה ואתה מכשירו מפני
דעתו של זה שקידשה על דעת
חכמים ושיבטלו על פי חכמים לריך
אתה לומר שמעיקרן לא היו קידושין
ואי קדיש צביאה ואתה עוקר
קידושין למפרע מה תהא על ציאתו:
שויה רבנן לבעילתו. למפרע על
ידי גט שהוא מדבריהם בעילת זנות
וזה כח לנשות כן שהרי הוא מלה
צפן. שמעתי כל רבותי מפרשים
דקדיש בכספא דקידושין דרבנן יניחו
ואי אפשר לומר כן חזק דגזירה
שהי' היא קימה קימה משדה עפרון
(קידושין דף ג.) וכל הלמד מגזירה
שהי' כמו שכתוב מפורש הוא לכל
דבר ועוד אי דרבנן יניחו היאך
סוקלין על ידו ומציאין חולין לעזרה
על שגגתו וסוף סוף כי קא משנין
שויה רבנן לבעילתו צביעה זנות
על כרחך לריך אתה לפרש כמו
שפירשתי שהקידושין נעקרין מעיקרן
ולא מכאן ולהבא. והמפרש לומר שויה
רבנן לכל מקדשי צביאה צביעה
זנות טעם גמור הוא ובה להמיר
אשת איש המתקדשת צביאה בלא גט
מן הטעם הזה ולא מננינו זאת בהלמוד:
וכן לענין גיטין. אלפיכך קאי דטענין
טענת אונס בתנאי הגט להפקיעו:
שצחי דינין קצועין כלל יום. כלומר
שקציעות כל הימים שזה: **והא צעין**

זימנין דלא אנים וסברה דאנים ומיענגא
ויתבה ומשום פרוצות דאי אמרת לא ליהוי
גיטא זימנין דאנים ואמרה לא אנים ואולא
ומינסבא ונמצא גט בטול ובניה ממזרים ומי
איכא מידי דמדאורייתא לא להוי גט ומשום
צנועות ומשום פרוצות שרינן אשת איש
לעלמא אין ^ב כל דמקדש אדעתא דרבנן
מקדש ^ו ואפקעינהו רבנן לקידושי מיניה אמר
ליה רבינא רב אשי תינח קדיש בכספא
קדיש בביאה מאי איכא למימר שוויה רבנן
לבעילתו בעילת זנות איכא דאמרי אמר
רבא וכן לענין גיטין אלמא קסבר רבא יש
אונס בגיטין מיתבי הרי זה גיטין אם לא
באתי מכאן ועד שנים עשר חדש ומת
בתוך שנים עשר חדש אינו גט מת הוא
דאינו גט הא חלה הרי זה גט לעולם אימא
לך חלה נמי אינו גט והיא גופה קמ"ל דאין
גט לאחר מיתה אין גט לאחר מיתה הא
תנא ליה רישא דלמא לאפוקי מדברותינו
ת"ש מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד שנים
עשר חדש ומת בתוך שנים עשר חדש
הרי זה גט מאי לאו הוא דהדין לחלה לא
מת דוקא דלא ניהא ליה התפול קמי יבם
ת"ש מדהוא דאמר להו אי לא אתינא מכאן
ועד שלשים יום ליהוי גיטא אחא בסוף
תלתין יומין ופסקיה מברא ואמר להו חזו
דאתאי חזו דאתאי ואמר שמואל לא שמיה
מתאי אונסא דשכיח שאני דכיון דאיבעי
ליה לאתנווי ולא אתני איהו הוא דאפסיד
אנפשיה אמר רב שמואל בר יצחק לא שנו
אלא מתקנת עזרא ואילך שאין בתי דינין
קבועין אלא בשני ובחמישי אבל קודם
תקנת עזרא שבתי דינין קבועין בכל יום
אשה נשאת בכל יום קודם תקנת עזרא מאי
דהוה הוה הכי קאמר "אי איכא בתי דינין
דקבועין האידינא כקודם תקנת עזרא אשה
נשאת בכל יום הא בעינן שקדו דמריה ליה
מאי

שקדו. שיהא תורה בסעודה שלשה ימים: דמריה ליה. אם טרח לפני
השבת ומיקן יורכי סעודה כוונתו צביעה או צביעה צביעה:

וסברה דאנים. ומן הדין לית לן למימש דלמא אנים הוא
דרבנן לא אנים ולהכי קרי לכו לנשות שמחמירי על
עלמא אע"ג דמני לאנסובי א' וגבי פרוצות לא גרסינן וסברה דלא
אנים אלא ואמרה דלא אנים פ"י אפילו כשיבא הקול דאנים אמרה
דלא אנים או אפילו כשתדע היא
עלמה דאנים ואחרים לא ידעו ואם
תאמר מת תוך י"ב חודש נמי היא
גט מהאי טעמא דזימנין דלא מת
וסברה דמת ומיענגא ויתבה יש
לומר דמיתה קלא אית לה:

אדעתא דרבנן מקדש. לכן
אומרים צענת קידושין
כדת משה וישראל:

ואפקעינהו רבנן לקידושין
מיניה. צריש

השולח (גיטין לג.) פירשתי:
תינח דקדיש בכספא. דהפקר
צ"ד היה הפקר והווי מעות
מתנה וממילא יהו כל צעילותיו זנות
קדיש צביאה מאי איכא למימר איך
יפקיעו צביאה של קידושין ואפי' למ"ד
צהאשה רבה (יבמות פט: ושם) דיש כח
לחכמים לעקור דבר מן התורה
היינו כגון דליכא עזירה כההיא
דהאשה רבה דהדר לטיבולא אבל
היכא דליכא עזירה דמקדשת היא
צביאה מאי איכא למימר ומשני
שויה רבנן צעילותיו צעילת זנות
ואין כאן קידושין א:

איכא דאמרי אמר רבא וכן
לענין גיטין. פסק ר"ח
לנישוא קמא דאין אונס בגיטין
והציה רחיה מדקאמר סתמא הש"ס
צריש השולח (גיטין לג.) ושם גבי ההוא
דאמר אי לא נסיבנא עד תלתין יומין
ליהוי גיטא כו' ואי משום אונס
אין אונס בגיטין וכן נראה דלחיב
דליכא דאמרי הווי פירכי מכל זני
דמייתי סיעתא לנישוא קמא ולא
סמכינן אשינויי דחיקי וקשה לר"י
דמסיק צפרק מי שחזו (שם ע"ג.) ושם
דצין דאמר הרי זה גיטין אם מתי
מחולי זה צין אם אמר אם לא אעמוד
מחולי זה ונפל עליו הבית או נכחו
נחש או אכלו ארי דלא הוי גט
אלמא דיש אונס בגיטין וליכא למימר
דהתם לא מטעם דיש אונס קאמר
דלא הוי גט אלא משום דצין אם
מתי מחולי זה צין אם לא אעמוד

משמע שימות מחמת זה החולי וכשנפל עליו הבית או נכסו נחש אינו
גט דאין זה מחולי זה דהא מוכח צהדיא התם דמטעם דיש אונס
הוא גבי ההוא גברא דצין ארעא לחצריה וקביל עליה כל אונסא
מאי
משמע שימות מחמת זה החולי וכשנפל עליו הבית או נכסו נחש אינו
גט דאין זה מחולי זה דהא מוכח צהדיא התם דמטעם דיש אונס
הוא גבי ההוא גברא דצין ארעא לחצריה וקביל עליה כל אונסא
מאי
משמע שימות מחמת זה החולי וכשנפל עליו הבית או נכסו נחש אינו
גט דאין זה מחולי זה דהא מוכח צהדיא התם דמטעם דיש אונס
הוא גבי ההוא גברא דצין ארעא לחצריה וקביל עליה כל אונסא
מאי
משמע שימות מחמת זה החולי וכשנפל עליו הבית או נכסו נחש אינו
גט דאין זה מחולי זה דהא מוכח צהדיא התם דמטעם דיש אונס
הוא גבי ההוא גברא דצין ארעא לחצריה וקביל עליה כל אונסא
מאי
משמע שימות מחמת זה החולי וכשנפל עליו הבית או נכסו נחש אינו
גט דאין זה מחולי זה דהא מוכח צהדיא התם דמטעם דיש אונס
הוא גבי ההוא גברא דצין ארעא לחצריה וקביל עליה כל אונסא
מאי

מוסף רש"י

כל דמקדש אדעתא
דרבנן מקדש. תולה
צענת חכמים, דהא כדת
משה וישראל קאמרי (יבמות
צ"ג) להיות קידושין חלו
כדת משה וישראל שהניגו
חכמי ישראל, והרי הם
אמרו שפיקשו כל קדושין
בשישראל על ידי גט כזה,
הלכך פקעו שעל מת
כן קידשה (גיטין לג.).
תינח דקדיש בכספא
איכא למימר אפקעוהו
לקידושין גט דצריהן
ואמרו ליהו מעות למפרע
מתנה, וממילא פקעו שהרי
שקדשו על מת כן
קדיש (שם, ובע"ז יבמות
צ"ג וק"י): או: דהפקר צ"ד
הפקר גבי ממון וכלאו,
קידשה בגזל ובמתם דמיה,
דלא הווי קידושין (רשב"ם
ב"ב סח.). קדיש בביאה
מאי איכא למימר. מאי
אפקעתא איכא למימר,
האי צביאה מאי שויה
(יבמות צ"ג) דקיימא לן
בקידושין (ד'.) מי יתק
איש אשה ובעלה, דאשה
מתקדשת נמי צביאה מאי
אפקעתא איכא למימר צהא
צביאה (גיטין לג.) שוויה
רבנן לבעילתו בעילת
זנות. למפרע על ידי גט
זה, ולפקעו שם קידושין
מיניה, יש צפן כח לך,
שהרי שקדשו על מתה
חזק דמס קדיש (גיטין לג.)
צין דבדעתה דרבנן מה
ורבנן אמר דכי יהיב לה
גט כי האי מבטל צביאה
דמיהו צעילת זנות. ואי
לדמי מינח קדיש בכספא,
קדיש כסף דרבנן,
קדיש צביאה דקידושין
דמדאורייתא מינו מאי
איכא למימר, וטעות גדול
הוא צביאה דקידושי כסף
דאורייתא מינו ומגזירה
שהו דקיהה קיהה משדה
עפרון גמר לה במסקת
קידושין (ב.) וג"ש צביה
לחמיה וכל י"ג מדות, ואי
קידושי כסף מדרבנן מי
קטלינן נפשא עלייהו, דבעל
ארוסה כפקלה, ועוד מאי
שייחא דשני שוויה רבנן
ס"י, הא קשיא ליה הכי
מאי רבנן לאפקועי מדי
דאורייתא ומשני ליה שוויה
רבנן, הא נמי אפקעתא
היא (יבמות צ"ג ובע"ז
בארוכה גיטין לג. ורשב"ם
ב"ב סח.).